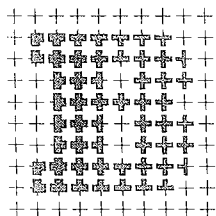

CWI 98/484

Ministerie van Binnenlandse Zaken

150 Grondwet
jaar

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Binnenhof 1a
Den Haag

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Datum

CWI 98/84

20 januari 1998

Inlichtingen bij

Doorkiesnummer

mevr. mr. drs. E.B. Pronk

(070)3027110

Onderwerp

Departementsonderdeel

voorhangprocedure artikelen in
Kiesbesluit met betrekking tot
elektronische stemmachines

Stafafdeling Constitutionele Zaken,
Wetgeving en Internationale
Aangelegenheden

In het Staatsblad van 15 januari 1998, nr. 21, is geplaatst het besluit van 24 december 1997 tot wijziging van het Kiesbesluit in verband met de regulering van een noodoplossing voor het eventuele capaciteitsprobleem van stemmachines met stempaneel. De wijziging voorziet in een noodoplossing voor het geval het aantal kandidatenlijsten bij de Tweede-Kamerverkiezingen zo groot is, dat ze niet allemaal op het stempaneel van de in 1991 goedgekeurde types stemmachines vermeld kunnen worden. Niettegenstaande de verhoging van het aantal ondersteuningsverklaringen voor de inlevering van de kandidatenlijsten, is niet uitgesloten dat deze situatie zich zal voordoen bij de Tweede-Kamerverkiezingen op 6 mei a.s. Hiervan zal sprake zijn indien er in een bepaalde kieskring of in alle kieskringen 30 of meer kandidatenlijsten worden ingeleverd (er van uitgaande dat de vier grote politieke partijen gebruik zullen maken van hun recht als bedoeld in artikel H 6, tweede lid, tweede volzin, van de Kieswet om per kieskring meer dan 30 kandidaten te stellen). Zoals u waarschijnlijk bekend is, hebben aan de vorige Tweede-Kamerverkiezingen op 3 mei 1994 26 partijen deelgenomen. Hoeveel kandidatenlijsten er voor de Tweede-Kamerverkiezingen van dit jaar ingeleverd worden zal overigens pas op 24 maart 1998, de dag van de kandidaatstelling, bekend zijn. Alhoewel het thans onzeker is of er 30 of meer kandidatenlijsten worden ingeleverd, is een noodoplossing wenselijk, aangezien reeds meer dan 70% van de gemeenten van stemmachines met stempaneel gebruik maakt.

De nieuwe methode van elektronisch stemmen is neergelegd in artikel I, onderdeel A, van bijgaand besluit. In de nota van toelichting op het besluit is de noodmethode uitgebreid toegelicht. Ik verwijs u hiervoor dan ook naar deze nota van toelichting. Artikel I, onderdeel B, van het besluit ziet op de wijze van vermelding van de kandidatenlijsten op de stemmachine indien gebruik wordt gemaakt van de noodoplossing.

Artikel J 34, tweede lid, van de Kieswet bevat een voorhangprocedure van twee maanden voor een wijziging van het Kiesbesluit met betrekking tot de bepalingen inzake elektronische stemmachines. Dit artikel is strikt genomen niet van toepassing ten aanzien van wijzigingen in de bepalingen in het Kiesbesluit met betrekking tot een methode van elektronisch stemmen op zich. De basis voor deze bepalingen is namelijk te vinden in artikel J 33, eerste lid, van de Kieswet. Dit artikel voorziet niet in een voorhangprocedure. In concreto betekent dit dat de voorhangprocedure niet van toepassing is op artikel I, onderdeel A, van het besluit van 24 december 1997 (artikel J 14b, tweede lid van het Kiesbesluit). Dit onderdeel heeft immers betrekking op een methode van elektronisch stemmen op zich. De voorhangprocedure is echter wel van toepassing op artikel I, onderdeel B, van het besluit (artikel J 15, tweede lid). Voor de duidelijkheid wordt echter de gehele regeling hierbij voorgelegd aan de beide kamers der Staten-Generaal. Hierbij merk ik op dat, indien hieraan behoefte bestaat, ik uiteraard bereid ben om de noodoplossing met behulp van een stemmachinefabrikant in een commissievergadering te demonstreren.

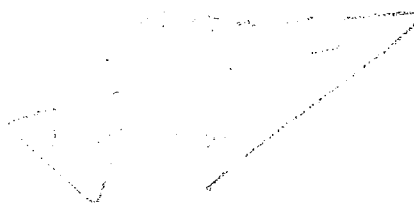
Voorts deel ik u mee dat in het Staatsblad van 23 december 1997, nr. 712, is geplaatst het besluit van 15 december 1997 tot wijziging van het Kiesbesluit (wijzigingen van diverse aard). Met uitzondering van artikel I, onderdeel K, is dit besluit in werking getreden met ingang van 1 januari 1998. Artikel I, onderdeel K, voorziet eveneens in een wijziging in de bepalingen met betrekking tot elektronische stemmachines. Voor dit onderdeel geldt derhalve op grond van artikel J 34, tweede lid, van de Kieswet eveneens een voorhangprocedure van twee maanden.

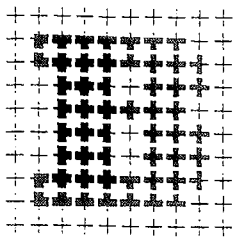
Ik hoop dat ik u met het bovenstaande voldoende heb geïnformeerd.

Hoogachtend,
DE STAATSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

J. Kohorst

1997-12-23

Aan
de gemeentebesturen

Bijlagen

Uw kenmerk

Ons kenmerk

Datum

Inlichtingen bij

CWI97/1802

19 december 1997

mevr. mr. drs. E.B. Pronk

Doorkiesnummer

(070)3027110

Onderwerp

Departementsonderdeel

eventueel capaciteitsprobleem
stemmachines met stempaneelStafafdeling Constitutionele Zaken,
Wetgeving en Internationale
Aangelegenheden

Bij circulaire van 10 november jl., kenmerk CWI97/U1550, heb ik u met het oog op de verkiezingen in 1998 en 1999 geïnformeerd over een groot aantal wijzigingen van de Kieswet, de Gemeentewet, het Kiesbesluit en de modellen voor de verkiezingen. In paragraaf 6.4 van deze circulaire komt het eventuele capaciteitsprobleem van stemmachines met stempaneel aan de orde. Met deze brief kom ik terug op mijn toezegging om u nog voor het einde van het jaar te informeren over de stand van zaken met betrekking tot een eventuele noodoplossing voor het geval het aantal bij de Tweede-Kamerverkiezingen ingeleverde kandidatenlijsten zo groot is, dat zij niet op het stempaneel van de stemmachines met 36 kolommen vermeld kunnen worden.

In november van dit jaar heeft er een overleg plaatsgevonden tussen de stemmachinefabrikanten van stemmachines met stempaneel, enkele hoofden verkiezingen van gemeenten en enige ambtenaren van het ministerie van Binnenlandse Zaken. Resultaat van deze bijeenkomst was de ontwikkeling van een noodoplossing voor het eventuele capaciteitsprobleem. Bij deze noodoplossing worden de ingeleverde kandidatenlijsten niet op het stempaneel vermeld, maar direct boven het stempaneel in de klep of deksel van de stemmachine. Op het stempaneel worden bovenaan de aanduidingen van de politieke partijen vermeld met de lijstnummers. Daaronder worden vermeld nummer 1 tot en met het nummer dat overeenkomt met het aantal kandidaten dat op de langste kandidatenlijst staat vermeld.

De kiezer dient bij deze methode in twee fasen een stem uit te brengen. Eerst maakt de kiezer een keuze voor een politieke partij door het intoetsten op het stempaneel van de partij van voorkeur. Vervolgens kiest de kiezer een kandidaat door op het stempaneel het nummer in te toetsen dat correspondeert met het nummer van de kandidaat van voorkeur van de geselecteerde partij. Welk nummer de kandidaat van voorkeur heeft, kan de kiezer achterhalen op het

742
H739

totaaloverzicht van kandidatenlijsten dat direct boven het stempaneel in de klep van de stemmachine is bevestigd. In het display van de stemmachine wordt vervolgens het lijstnummer en de naam van de geselecteerde partij en de kandidaat vermeld. De kiezer heeft hierbij de mogelijkheid om een gemaakte keuze te herstellen. Ten slotte dient de kiezer zijn stem te bevestigen.

De hier beschreven methode van stemmen valt niet onder het Kiesbesluit. Dit betekent dat voor het eventuele gebruik van deze methode bij de verkiezingen een wijziging van het Kiesbesluit is vereist. Heden heb ik de Koningin na instemming van de ministerraad en advisering door de Raad van State verzocht om overeenkomstig mijn daartoe strekkend ontwerp tot wijziging van het Kiesbesluit te besluiten. Na de plaatsing van de wijziging in het Staatsblad worden de beide kamers der Staten-Generaal gedurende twee maanden in de gelegenheid gesteld om hun opmerkingen te maken. Na deze termijn zal de wijziging van het koninklijk besluit in werking treden, mits uiteraard de beide kamers der Staten-Generaal geen bezwaren tegen de noodoplossing hebben. Na de inwerkingtreding zullen de van de noodoplossing voorziene stemmachines nog door mij goedgekeurd moeten worden voor het gebruik bij de verkiezingen. Aan deze goedkeuring dient een keuring door een onafhankelijke keuringsinstelling vooraf te gaan.

Er zal gelet op het voorgaande nog wel enige tijd onzekerheid bestaan of de noodoplossing daadwerkelijk bij de verkiezingen in 1998 gebruikt zal kunnen worden. Zodra een stemmachine hiervoor door mij is goedgekeurd, zal het goedkeuringsbesluit worden gepubliceerd in de Staatscourant. De betrokken stemmachinefabrikant zal u hiervan naar ik aanneem in kennis stellen.

Ik hoop dat ik u met het bovenstaande voldoende heb geïnformeerd.

Hoogachtend,
DE STAATSSECRETARIS VAN BINNENLANDSE ZAKEN,

J. Kohnstamm

